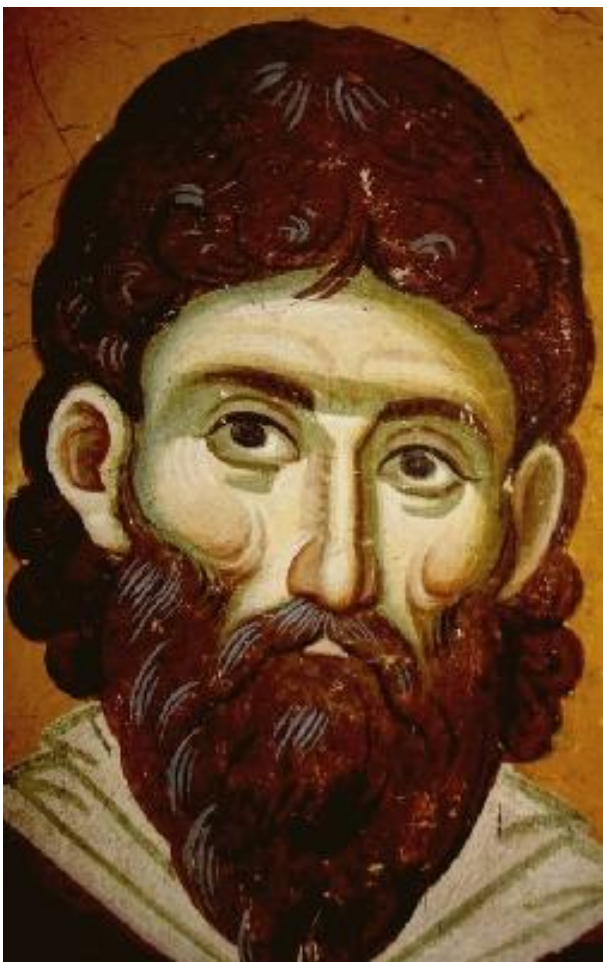

26.12.2017 г. / 10:10:29

Вяра

26.12 по еретическия, †13 декември по църковния календар - Светите мъченици Евстратий, Авксентий, Евгений, Мардарий и Орест. Св. мъченица Лукия

Страдание на светите мъченици Евстратий, Авксентий, Евгений, Мардарий и Орест († 284-305 гг.)

*Свети Мъченик Евстратий
Севастийски. Фрагмент от стара
ромейска стенопис, Карея, Света
Гора-Атон*

При царуването на Диоклетиан и Максимиан езичеството

господствало в цялата Римска империя и съществувало като че всеобщо съревнование в служението на идолите, особено когато по всички градове и села се разпращали императорски укази до началниците на области и съдиите, в които се заповядвало в определени дни и празници да се принасят изобилни дарове и жертви на боговете. На тези, които им служат усърдно, царете обещавали благодарност, почести и високи постове в държавата. А онези, които се отказвали да им се поклонят, били застрашени първо с лишаване от имуществото, а после, след всевъзможни мъчения - и от смъртно наказание. Гонението против християните се разпространило навсякъде, началниците на области и властите изобщо се стараели да изтрият от лицето на земята вярата в Христа.

Междувременно императорите били известени, че цяла Армения и Кападокия се противят на заповедите им и единодушно вярвайки в разпнатия Христос и надявайки се на Него, възнамеряват да отпаднат от Римската империя.

Император Диоклетиан -
царувал от 284 до 305 гг.
Скулптурен портрет
съхраняван в
Истанбулския
археологически музей

Раздразнен от това известие, император Диоклетиан свикал всички свои велможи и три дни от сутрин до вечер се съвещавал с тях как напълно да изкорени християнството. Преди всичко той отстранил от власт началниците на Армения и Кападокия като неопитни и неумели управници, защото не са съумели да подчинят народа. Вместо тях той поставил двама гърци - Лисий и Агриколай - хора сурови и жестоки. На Лисий поверил охраната на границите, а на Агриколай - общото управление на цялата епархия. На тях били подчинени и всички войски в двете области.

Когато двамата нови управници пристигнали на мястото, започнало безпощадно изстребване на хора от всякаква възраст, без разследване, само по празната клевета на завистливите врагове на някой от християните. Всеки ден търсели и залавяли християни и ги предавали за наказание на жестоките управници като на кръвожадни зверове. Лисий, чието седалище било в град Саталион, щом откриел християни - мъже или жени - след много мъчения ги изпращал под стража при Агриколай, за да не умрат в родината си и да не бъдат погребани според християнския обичай от роднини и познати, и те, убити в чужда страна, сякаш изчезвали безследно. Същото правел и Агриколай, като пращал християните, хванати в Севастия, при Лисий в Саталион. Двамата били добри приятели и живеели в пълно съгласие, като имали една цел - да причинят на християните още по-големи мъки, като ги убиват далеч от отечеството.

По това време в Саталион живял един военачалник на име Евстратий. Той бил известен сред съгражданите си като пръв по благородния си произход и сан и в същото време се отличавал с благочестие, страх Божий и безупречен живот. Наблюдавайки непрестанното гонение против християните, той скърбял в душата си и се опечалявал. Горчиво въздишайки и плачейки, прекарвал времето си в пост и молитва, зовял към

нашия Господ Иисус Христос да окаже милост на Своите раби, да се смили над Своите хора, да ги спаси от бедите и да отвърне надвисналата над тях гибел. Евстратий и сам желаел да извърши подвига на светите мъченици и да се удостои да бъде съучастник на техните страдания. Но при мисълта за различните изтезания и жестокостта на мъчителите, той усещал страх. Накрая обаче се решил да направи следното. Той дал своя пояс на верния си слуга и му заповядал да го отнесе в църквата в Араврак, откъдето бил родом. Тогава презвитер там бил Авксентий, засвидетелствал вече своята вяроност на истинския Бог. Евстратий наредил на слугата си тайно да положи пояса му на олтара, а сам да се скрие и да гледа кой ще го вземе пръв. Ако го вземе презвитерът, слугата да не му казва нищо и да се завърне у дома, ако ли пък това поиска да стори някой друг, да не го допуска, да вземе пояса и да го върне обратно. Евстратий решил в душата си така: "Ако презвитерът вземе пояса, това ще е знак, че Сам Бог благоволи да пострадам заради Христа. Ако пък го вземе друг, значи не бива да се предавам на мъчения, а трябва тайно да пазя светата вяра." Скоро слугата се завърнал и разказал на господаря си, че едва сложил пояса на олтара, веднага дошъл презвитер Авксентий, като че някой нарочно го изпратил, и взел пояса. Тогава Евстратий се зарадвал, лицето му просияло, а един негов приятел на име Евгений много се учудвал на това.

*Свети Мъченик Авксентий
Севастийски. Фрагмент от стара
българска стенопис. Охрид, област
Македония*

Скоро блаженият Авксентий бил хванат заедно с други християни, разпитан на съда, измъчван и хвърлен окован в тъмница. После в центъра на града, на едно възвишение, било устроено място за съд. Лисий горделиво седнал на съдийското кресло и заповядал да доведат затворниците за разпит. Свети Евстратий отишъл в тъмницата и помолил всички окованици заради Христа да се помолят за него, защото и сам възнамерявал в този ден да сподели подвига им. Всички свети затворници преклонили колена и се помолили за него на Бога. Когато завършили молитвата, воините под предводителството на Евстратий ги извели от тъмницата. Воинският отряд спрял пред съдията и Лисий заповядал да водят един по един онези, които разпитвал преди. Щом съдът започнал, Евстратий казал:

- Според императорския указ, издаден по-рано и днес отново прочетен на съда, всички християни, където и да се намират и каквото и положение да заемат в държавата, подлежат на съд. По този указ тук е доведен Авксентий - мъж известен с произхода и благочестивия си живот, а сега прославил се още повече с мъжеството и твърдостта, с които се обяви за раб на Христа, Небесния Цар. На този съд той вече се подвизаваше с подвига на безсмъртието и изобличи твоето безбожие, съдия, като свидетелстваше с думи и дела и доблестно претърпяваше мъченията. Тогава като злодей бе хвърлен в тъмница, а днес ти заповяда да го доведат на разпит със святата му дружина. И ето, те стоят заедно с мене, непоколебимо твърди духом и готови да посрамят и разрушат всички коварни замисли, които ти внушава против тях твоят баща - дяволът!

Лисий се смутил от неочакваната смелост на Евстратий. Той го изгледал страшно и задавен от гняв, възкликнал високо:

- Никога още не съм съдил толкова строго, колкото ще съдя днес, когато този гнусен нечестивец се осмелява да говори пред мене! Нека свалят пояса му и воинските одежди и да бъде известно на всички, че го лишавам от сана му. После гол и с вързани ръце и нозе да бъде хвърлен на земята и нека продължава да говори!

Слугите побързали да изпълнят заповедта, а Лисий казал на Евстратий:

- Няма ли да се разкаеш за пагубното си намерение? Тогава ще спечелиш моето разположение и ще избегнеш наказанието. Преди да те подложат на мъчения, кажи ми поне своето име и родина и ни открий вярата си.

Светият отговорил:

- Роден съм в град Араврак. Името ми е Евстратий, а на

родния ми език - Кирисик. Аз съм раб на Владиката на всичко - Бога Отец и Неговия Син Господ Иисус Христос и Светия Дух. От дете съм научен да се покланям на Единия Бог в Троица и да вярвам в Него.

Лисий попитал воините:

- От колко години този човек е на воинска служба?

- Изминаха двадесет и седем години, откакто още като юноша започна службата си - отвърнали те.

Тогава Лисий се обърнал към светеца:

- Евстратий! Ти сам виждаш каква беда ти донесе твоето непослушание. Остави безумството си, размисли и не погубвай честта и сана, придобити с толкова години воинска служба. Признай милосърдието и могъществото на боговете и склони към себе си царската благодат и човеколюбието на съда!

- Никой здравомислещ никога не е смятал за нужно да се покланя на мерзките бесове и глухите идоли, които са творение на човешки ръце - отговорил светият, - защото в нашите Писания е казано: "боговете, които не са направили небето и земята, ще изчезнат от земята и изпод небесата".

Съдията казал:

- Да не би да е здравомислещ онзи, който се покланя на Разпнатия Бог, подобно на вас, заблудените?

- Ако твоите духовни чувства - отвърнал светият - не бяха извратени от служението на суетата и ако душата ти не бе потопена цяла в помисли за земното, щях да ти докажа, че Разпнатият е истинският Спасител и Господ и Създател на всяка твар, съществува преди вековете в Отца и по Своята неизречена мъдрост е оживил чрез възраждане нашата умъртвеност.

При тези думи съдията прекъснал светеца и казал:

- Повесете този дързък човек на въжета и запалете огън под него. Бийте го по раменете с три пръчки едновременно. Нека да видим дали и тогава ще е така красноречив!

Слугите изпълнили всичко и дълго биели и горели светия. Но сред тези страдания той не издал нито звук от болка и не се променил в лице, сякаш страдал не той, а някой друг. Дори самият мъчител се изумил. После заповядал да спрат мъченията и със зловна усмивка казал на светеца:

- Евстратий, не искаш ли да облекча малко болката от раните ти?

И заповядал да донесат солена вода и оцет и обилно да поливат изгорените места по тялото му и да ги разтриват с остри чирепи. Но страдалецът мъжествено претърпял и това, като че съвсем не изпитвал болка. А мъчителят мислел, че свети Евстратий чрез някакво вълшебство прави така, че да не усеща нищо.

Тогава му казал:

- Когато ме подлагаш на такива мъчения, ти въпреки волята си ми оказваш благодеяние, защото чрез тях прогони тъмата, която ме окръжава поради плътското задебеляване на моята душа, и ме направи победител над отдавна обременяващите ме изкушения на самовластния ум. Ти ми даде възможност да преодолее всички пориви на страстите и душевните тревоги. Ти запази неразколебана от никакви изкушения вътрешната твърдост на моя дух - залогът за безсмъртния живот, в който за всички вярващи е събрано нетленно богатство, и ми посочи краткия и свободен от страдания път, по който и в това тленно тяло мога да достигна ангелски живот, а във вечността - небесно блаженство. Сега знам, че аз съм храм на Живия Бог и

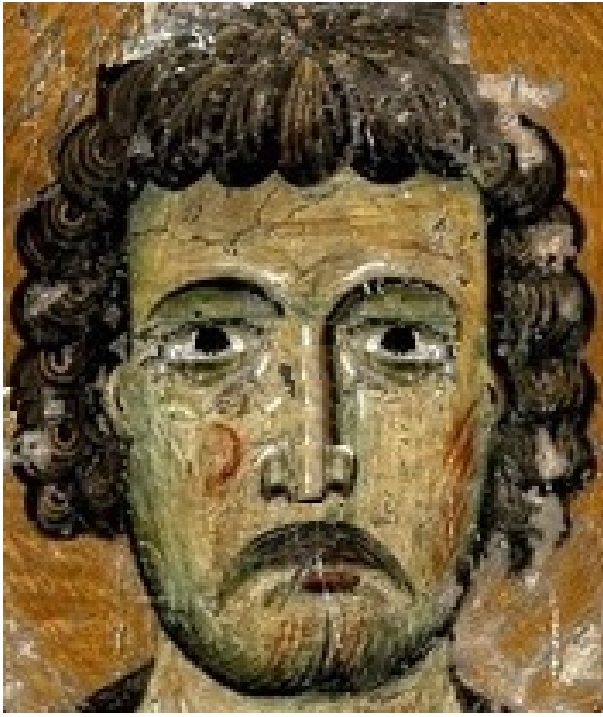
на Светия Дух, Който живее в мене. И така, “махнете се от мене всички, които вършите беззаконие, защото Господ чу гласа на моя плач, Господ чу молбата ми, Господ ще приеме молитвата ми”. Наистина “моята душа ще се радва в Господа, ще се весели за спасението от Него. Всичките ми кости ще кажат: Господи, кой е подобен Тебе, Който избавяш слаб от силен, беден и сиромаш от грабителя му?” Побързай, слуга на дявола, постарай се да не пропуснеш никое оръдие за мъчение, изпитай ме като злато в горнилото или дори по-силно, но няма да намериш в мен нечестия, което толкова почита и на което служиш на дело. Служението на лъжливи богове, обзело тебе и безумния ти цар, е достойно за омерзение.

Мъчителят възразил:

- Струва ми се, че силната болка е повредила разума ти и затова говориш толкова много нелепи неща. Ако твоят Бог, както казваш, можеше да те направи безсмъртен, би те избавил и от тези рани. Затова престани да се прелъстяваш с напразни надежди и побързай да се възползваш от възможността да се избавиш.

- Искаш ли ти - отвърнал Евстратий, - който си заслепен във всички свои чувства, да се убедиш, че за моя Бог няма нищо невъзможно? Слушай и гледай мене, когото мислиш да умъртвиш и погубиш чрез изтезанията, които си измислил!

И ето, докато всички внимателно гледали светия, внезапно струпеите паднали от тялото му, той напълно оздравял и по него не останала и следа от рана. При това чудо всички прославили Единия Истински Бог, а Евгений, приятелят на Евстратий, възкликнал високо:

Свети Мъченик Евгений.
Фрагмент от стара българска
стенопис. Костур, област
Македония (днес Кастория,
Гърция)

- Лисий! И аз съм християнин и проклинам вярата ти. И аз като моя господин Евстратий отказвам да се подчиня на царския указ и на тебе!

Разгневеният Лисий заповядал веднага да го хванат, изправил го пред съда и казал:

- Разпитът на всички християни изисква много време и труд, а аз сега трябва да се заема с други обществени дела. Затова заповядам вълшебникът Евстратий и неговият единомишленик Евгений да бъдат здраво оковани във вериги и хвърлени в тъмницата заедно с другите християни, където да се пазят под стража до следващия разпит.

После станал от мястото си и прекратил съда. А светиите, зарадвани от смелостта и търпението на Евстратий и явеното върху него спасително чудо на нашия Господ Иисус Христос, били отведени в тъмница. Там заедно запели псалома, който

започва с думите: “Колко хубаво и колко приятно е братя да живеят наедно!”, помолили се и седнали, а свети Евстратий ги поучавал и подготвял за предстоящия подвиг.

Така завършил денят. През нощта Лисий заповядал на воините си да се готвят за път, тъй като възнамерявал да отиде в град Никопол. Сам той се отправил в тъмницата, заповядал да изведат Евстратий и като се усмихвал лицемерно, му казал:

- Здравей, любезни Евстратий!

Светият отговорил:

- Всемогъщият Бог, на Когото служа, да те възнагради за достойното приветствие, съдия!

- Твоя грижа е да угодиш на Бога - казал Лисий, - а сега вземи тия ботуши, обуи ги и с веселие тръгни с нас на път.

Ботушите били железни, със заковани отвътре дълги и остри гвоздеи. Вързали ги здраво за нозете на светия с ремъци, а Лисий запечатал възела с пръстена си. После му заповядал заедно с други вързани затворници да тръгне след него, а воините да го бият и принуждават да върви по-бързо. Самият той с воините си побързал напред. След два дни стигнали град Араврак - родното място на Евстратий и Евгений.

Всички жители излезли насреща, за да видят блажения Евстратий, но никой от приятелите и познатите му не се осмелил да се приближи от страх да не бъде хванат, защото за това вече имало съответното разпореждане на Лисий. По пътя към Араврак живеел един човек на име Мардарий - незнатен и беден, но напълно доволен от положението си. Когато покрай дома му преминавали Евстратий и другите християни, той се занимавал с поправка на покрива. Мардарий погледнал светите окованици и видял сред тях като че светла звезда - свети Евстратий. Веднага слязъл от покрива и казал на жена

си на арменски:

Свети Мъченик Мардарий. Фрагмент от стара българска стенопис. Костур, област Македония (днес Кастория, Гърция)

- Виждаш ли единия от началниците на тази страна, известен с рода и богатството си, удостоен с почести заради воинската си служба? Виждаш ли как той пренебрегва всичко това и отива да стане богоугодна жертва? Блажен е онзи, който и в този живот е бил славен, и при нашия Владика Христос ще получи голяма награда и ще се удостои с неизразимо блаженство заедно с ангелите.

Благочестивата жена отговорила на мъжа си:

- Възлюбени съпрузе мой! Какво пречи и ти да тръгнеш по същия път, по който върви и той, и заедно с него да се сподобиш със света кончина, за да станеш на небесата застъпник за мене, за нашите малки деца и целия твой род?

Мардарий отговорил:

- Дай да се обуя, за да тръгна по възжеления път.

Тя с радост изпълнила молбата му. Мардарий се облякъл, сложил пояса си, прегърнал двамата си невръстни синове и като се обърнал на изток, започнал да се моли.

- Владико Боже, Отче Вседържителю, Господи Иисусе Христе и Свети Душе - казал той, - Едно Божество и Една Сила! Помилуй ме, грешния, бъди милосърден пазител на твоята рабиня и двамата младенци, защото ти си застъпник на вдовиците и хранител на сиротите! А аз, Владико, с радост и сърдечно желание идвам при Тебе!

После целунал домашните си и казал:

- Бъди здрава, жено, не скърби и не плачи, а се радвай и весели, защото теб, децата ни и своята душа аз поверявам на Всемогъщия и Себлаг наш Бог.

С тези думи той побързал да излезе от къщи, а жена му го изпратила с радост. Мардарий отишъл при знатния и богат гражданин Мукарор, приветствал го и казал:

- Отивам при моя приятел и роднина Кирисик и ако на Бог бъде угодно, ще стана негов спътник в мъченическия подвиг. Моля те след Бога ти да бъдеш застъпник за жена ми и децата ми в този живот, а ако се сподобя с милост от Бога, ще ти помогна в деня, когато всички се изправим пред Него, и ти ще получиш наградата си.

- Иди с мир, сине мой - отговорил благочестивият Мукарор, - завърши пътя си и не се безпокой за нищо. Ще бъда като баща за жена ти и децата ти.

Те се сбогували и Мардарий настигнал светиите вече около самия град. Той викнал високо към Евстратий:

- Господине Кирисик! Както овцата идва при пастира си,

така и аз дойдох при тебе, защото искам да стана спътник на всички вас. Приеми ме и ме причисли към светата си дружина и макар и да не съм достоен, доведи ме до мъченическия подвиг, за да стана изповедник на Господа Иисуса Христа.

После още по-високо възкликнал:

- Чуйте, слуги на дявола, чуйте! И аз съм християнин като моя господин Евстратий.

Воините го хванали веднага, вързали го заедно с останалите християни и го хвърлили в тъмница. После известили Лисий, който наредил веднага да започне съдът. Довели и Авксентий - гол и с вързани ръце. Останалите християни стояли около него.

Съдията казал на светеца:

- Авксентий! Избави ни от трудове, а себе си - от мъчения, и кажи: не остави ли своето суетно и пагубно неподчинение и не се ли обърна към милостивите ни богове?

- Послушай ме, Лисий - отговорил свети Авксентий, - кълна се в Истината, която е над всичко и която всичко вижда, че умът ми неизменно ще познава Единия Бог и само на Него ще се покланям, дори да ми нанесеш безброй рани и да ме осъдиш на още по-големи мъчения. Дори да ме умъртвиш с меч или огън, пак ще си безсилен да промениш мислите ми. Затова по-добре изпълни каквото желаш.

Тогава мъчителят издал смъртна присъда:

- Авксентий, който въпреки многото мъчения остава в безумието си, нека бъде лишен от живота чрез наказанието, което заслужава, и да бъде посечен с меч. Наказанието трябва да се изпълни далеч в гората, та презряното му тяло да не може да бъде погребано както подобава. А онзи, който дръзна

да се присъедини към затворниците, нека бъде доведен пред съда, за да получи почестите, към които се стреми.

Воините освободили Мардарий от въжетата и той казал на свети Евстратий:

- Господин Кирисик! Моли се за мен на Бога и ме научи какво да отговарям на мъчителя, за да не прелъсти мене, простия и неук човек.

Свети Евстратий му отвърнал:

- Брате Мардарий, повтаряй неизменно само едно: "аз съм християнин", "аз съм раб Христов" и повече не отвръщай нищо, каквото и да ти говорят или каквото и да правят с тебе.

Воините го извели пред Лисий и казали:

- Ето затворника, когото хванахме наскоро.

- Нека ни назове името и родината си, с какво се занимава и къде живее. Нека каже каква е неговата вяра.

- Аз съм християнин - отговорил Мардарий и на всички въпроси на мъчителите продължавал да възкликва: - Аз съм християнин, аз съм раб Христов.

Повече не могли да чуят нищо от него. Като видял непоколебимостта му, Лисий заповядал да пробият нозете му с железни колове, да промушат през тях въжета и да го окачат надолу с главата, а после да горят тялото му с нажежени гвоздеи. Дълго мъчили Мардарий и накрая той възкликнал:

- Господи! Благодаря Ти, че ме сподоби с тези блага! Желаех само да бъда спасен от Тебе и към това се стремях. Приеми душата ми с мир.

Като казал това, предал духа си.

Когато отнесли тялото му от мястото за мъчения, Лисий казал:

- Нека доведат Евгений от Сатала, който се осмели да влезе на разпита на Евстратий. Не казвам, че той е християнин, както те самите твърдят, но смятам, че е опасен човек.

Слугите го изправили пред съда и казали:

- Ето Евгений.

А съдията запитал:

- Кажи ми, гнусни човече, кой зъл бяс те подучи и те тласна към дързостта безсрамно да ни упрекваш, като смяташ за нищо строгостта на този съд?

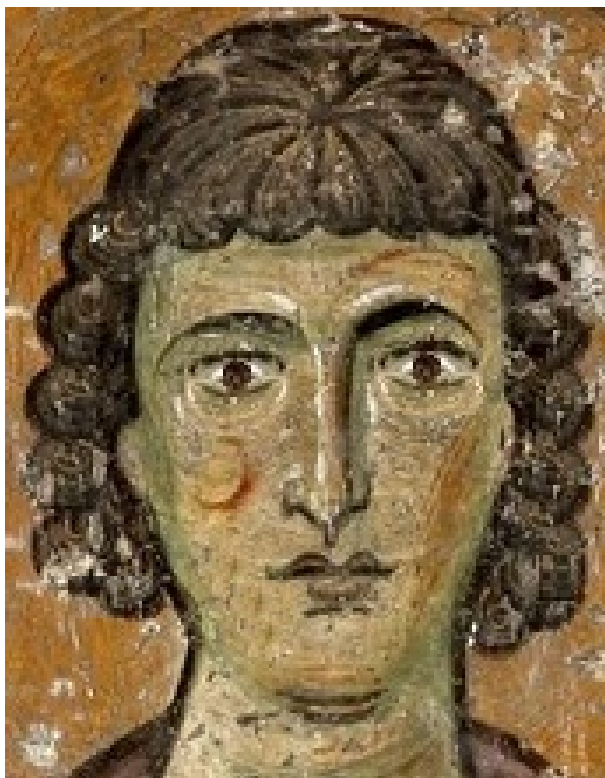
Свети Евгений отговорил:

- Моят Бог, Който низвергва всички почитани от теб бесове, ми даде сила и ми дарува смелост и свободно слово да изоблича тебе, презрения и смраден пес, съсъда на сатаната, който заедно с тебе ще бъде предаден на гибел.

Мъчителят извикал:

- Отрежете хулния му език, отсечете двете му ръце и пречупете пицялите му, за да се държи по-смирено.

Но докато изпълнявали заповедта, свети Евгений предал духа си на Бога.

Свети Мъченик Орест. Фрагмент
от стара българска стенопис.
Костур, област Македония (днес
Кастория, Гърция)

Скоро след това Лисий отишъл веднъж извън града, за да направи преглед на войската. Всички воини показвали уменията си да боравят с оръжието и един от тях на име Орест, висок и личен на вид, по своя чин трябвало да му се представи. Като го видял, управникът го похвалил, нарекъл го “истински воин” и му заповядал да порази с копие някаква цел. Когато Орест се прицелил и хвърлил копие, се показал златният кръст на гърдите му. Това забелязали всички присъстващи и самият Лисий. Веднага довели воина при него, той взел кръста от гърдите му и запитал:

- Какво е това? Нима и ти си от почитателите на Разпнатия?

- Аз съм раб на Разпнатия, моя Владика и Бог - отговорил Орест - и нося това Негово знамение на гърдите си, за да прогонвам от себе си всяко зло.

- Нека и този прекрасен воин - заповядал тогава управникът - да бъде вързан и отведен в Никопол заедно с Евстратий, където двамата ще бъдат разпитани.

Когато Лисий пристигнал в Никопол, много воини от разположения в града полк се явили при него и единогласно възкликнали:

- Лисий! И ние сме воини на нашия Господ Иисус Христос. Прави с нас, каквото искаш!

Отначало управникът се смутил. Той се уплашил, че те са замислили нещо против него. Но като видял, че свалят поясите си, предават се сами като беззащитни овци, заповядал да бъдат хванати, вързани и хвърлени в тъмница. После започнал да размишлява как да накаже всички, без да предизвика някакво възмущение от страна на съгражданите и роднините им. Най-много обаче той се страхувал от Евстратий - да не би по време на мъчението да извърши отново чудо подобно на предишното и с това не само да утвърди християните, но и да отклони от служението на идолите и да обърне към своята вяра езичниците. Затова решил да изпрати на сутринта светите Евстратий и Орест в град Севастия при управника Агриколай, на когото написал следното писмо:

- До Негово Височество управителя Агриколай - вождът Лисий ти желае здраве. Божествените ни императори не знаят друг във вселената, който по-добре от теб да познава неизвестното. Те ти дадоха власт да управляваш тези страни, защото знаят, че прекарваш дни и нощи в грижа за обществените дела и че по-скоро сънят ще победи незаспиващите звезди, отколкото твоите очи дотогава, докато не бъде свършено онова, което се стремиш да изпълниш заради обща полза. С една дума, тъй като само в теб намират големи достойнства, те почетоха с честта, на която сега се радваш. Затова и аз, като свидетел на изключителните ти

качества, пращам при тебе затворника Евстратий, обзет от недъга на християнството, защото сам не можах да измисля нищо, което да го отврати от заблудите му. Удостоен от мен с почетна длъжност във войската, той стана надменен и ни причини много огорчения. Въпреки че прибях до заплахи, във високомерието си той предсказва бъдещето и се укрепява с вълшебства. И макар да видя, че и други биват подложени на мъчения, той не остави дързостта си, а самите изтезания сметна по-скоро за благо, отколкото за мъчение. Изпълнявайки императорската заповед, изпращам на твоя премъдър съд него и единомишленика му Орест.

С това писмо и записите от разпитите воините тръгнаха на път със светите мъченици. По пътя светите Евстратий и Орест пеели: “Ще се затека по пътя на Твоите заповеди ... вразуми ме, и ще се науча на Твоите заповеди”.

После Евстратий казал:

- Брате Оресте! Разкажи ми как и къде се представи свети Авксентий?

Свети Орест отговорил:

- След като съдията обяви присъдата, той умоляваше воините да му позволят да се види с тебе и да те целуне за последен път. Но никой не обърна внимание на желанието му, защото беше обедно време и рабите на чревоугодието бързаха по-скоро да изпълнят заповедта. Затова веднага го отведоха в гората, на едно място, наречено Орория. По пътя светият пееше псалом: “Блажени непорочните в пътя си, които ходят по закона Господен”. После преклони колена, помоли се, вдигна ръце към небето, като че приемаше някакво приношение, и възгласи “амин”. Като видя, че стоя наблизо, ме повика и каза: “Брате Оресте! Кажи на Евстратий да се помоли за мене. Скоро ще бъдем заедно и аз го очаквам.”

Отсякоха главата му и прогониха от мястото на наказанието всички, за които подозираха, че са християни. През нощта аравракийските презвитери взеха тайно светото му тяло. Но те не можаха да намерят главата му и започнаха да плачат и да се молят на Бога да им открие главата на светия мъченик. Тогава по Божието устроение на един дъб заграчи гарван. Презвитерите се запътиха по гласа му и намериха главата на светеца на дървото. Те я взеха и я сложиха до тялото, после отнесоха мощите на чисто и честно място и там ги погребяха.

Като чул това, Евстратий заплакал и се помолил на Бога, а после казал на Орест:

- Да се постареем и ние, брате, да вървим по пътя на свети Авксентий.

След пет дни те били доведени в Севастия. Управителят Агриколай получил посланието на Лисий и заповядал затворниците да бъдат пазени най-строго. На следващия ден седнал на съдийското място на площада, в присъствието на много народ, и заповядал да доведат християните. Преди да започне съдът той заповядал да прочетат пред всички писмото на Лисий и първия разпит на затворниците. После казал:

- Не мисли, Евстратий, че и тук те очакват същите мъчения, които претърпя от Лисий. По-добре веднага се подчини на императорските заповеди и принеси жертва на боговете, за да не погинеш с жестока смърт.

Свети Евстратий го запитал:

- О, съдия! Законите имат ли сила и за царете?

- Да - отговорил управникът, - и царете се подчиняват на законите.

- Тогава - продължил Евстратий - само за тебе ли не е

задължително да ги спазваш на дело?

- Към какво клониш, нечестивецо? - казал Агриколай. - Кой и кога се е осмелил в нещо да се противопостави на законите?

Светият отвърнал:

- В законите на империята четем: не бива да се върши насилие нито със слово, нито с дело и народът трябва да се управлява предимно чрез увещание. Необходимо е едно от двете: или началникът да увещава подчинения, като желае да получи от него исканото, или подчиненият, наставен предварително в нужното, свободно и доброволно да изпълнява разпорежданията на закона. Освен това намираме и следното: заповядваме съдията да съди, като съчетава строгостта с милосърдие, така че обвинените да не изпитват ненавист към него и да не враждуват против него, защото са заплашвани, и никой да не се осмелява да нарушава закона, разчитайки на снизходителността му. Така ли е записано?

- Да - отговорил управителят.

- Тогава те моля - казал светият, - запази този ред на съдопроизводство и за мене.

- И за тебе, и за всички - отговорил съдията - законите трябва да се прилагат, без да се нарушават и с уважение към тях.

- И така, моля те - продължил Евстратий, - нека строгостта ти бъде съчетана с милосърдие и ти като най-мъдър от всички благоволи повече да изслушваш увещания, отколкото да увещаваш сам, и разумно да обсъждаш всяко нещо. В противен случай без разсъждения и закони ни мъчи, убивай и прави каквото искаш.

- Говори смело и свободно каквото искаш - отвърнал

Агриколай, - съдът ще се основава повече на увещание, отколкото на страх.

Свети Евстратий попитал:

- На кои богове ще заповядаш да принесем жертва?

- Отначало на Зевс, а после на Аполон и Посейдон - отговорил управителят.

- От кои мъдреци, писатели или пророци вие сте чули, че трябва да се покланяте на Зевс и другите мними богове?

- От Платон, Аристотел, Хермес и други философи - казал управителят. - Ако ги познаваше, щеше да ги почиташ като мъже боговдъхновени и дивни.

- Ученията им не са неизвестни за мен - отговорил свети Евстратий, - защото на младини се занимавах с тях и добре изучих елинските науки и изкуства. Ако заповядаш, нека започнем първо с Платон.

Управителят посочил съчинението "Тимей", от което според него ясно се виждало, че Платон усърдно почитал езическите богове и богини. Въз основа на същото съчинение на философа свети Евстратий доказал, че той явно и силно е осъждал самия Зевс, когото езичниците смятат за властелин на боговете и хората, на небето и земята. Светият твърдял, че Бог е източник и причина за всяко благо, какъвто Зевс съвсем не е бил. При това той посочвал различни езически предания и думите на най-известните езически поети като Омир и Есхил.

- Търпя дързостта ти - казал управителят - единствено защото и сам обичам да разсъждавам. Кажи ми как можете да признавате за Бог Онзи, Когото почиташ ти, когато Той е бил човек, осъден и разпнат на кръста?

Светият отговорил:

- Ако си съгласен да ме изслушаш търпеливо, отначало ще те запитам за някои неща, а после ще изложи поред всичко, което искаш да знаеш.

- Давам ти правото да говориш, каквото пожелаеш - отвърнал управителят.

- Всеки човек - продължил Евстратий, - който притежава здрав разум, трябва да си представя Бога като праведен, непостижим, неописуем и неизповедим, неизменен и надвишаващ всичко съществуващо със Своите Божествени свойства. Не мислиш ли и ти така, премъдри съдия?

- Да, така мисля - отвърнал той.

- Към това трябва да добавим - забелязал светецът, - че в Бог няма недостатък или несъвършенство, но Той е съвършен във всичко.

- Несъмнено е така - съгласил се Агриколай.

- Какво излиза? - продължил Евстратий. - Дали да не признаем, че съществуват и някакви други богове, които имат съвършено и нетленно божествено естество? Но това би било нелепо, защото, ако им липсваше нещо, дори и най-малкото, от божествените съвършенства и свойства, те вече не биха били достойни да бъдат почитани от хората като богове, защото, както казахме, в Бог няма никакъв недостатък и в Него трябва да вярват всички и да Му се покланят.

Агриколай казал:

- Наистина е така.

- Но може би тези богове представляват самите свойства на нетленното и безсмъртно естество и бидейки само различни прояви на едно същество, всички се събират като че в една точка - в Божеството? Тогава нека те се наричат не различни

богове, големи или малки, а Един Бог, Който единствен по Своего несравнимо могъщество се нарича Божество, а не така, както мислите вие - че един бог живее на небето, друг - на земята, а трети - в морските дълбини. Не е ли така, съдия?

Управителят Агриколай бил безсилен да възрази и дълго мълчал. После казал:

- Остави доказателствата и многословните възражения. Отговори само на това, за което те питам: как можете да почитате Разпнатия като Бог?

- Ще започна - отговорил светият - с думите на вашия стихотворец Хезиод: в началото са били Хаос и Ереб, тоест мракът и водната бездна. Когато Бог довел света в ред и прекрасно битие, като го създал не от съществуваща отпреди материя, а го довел в битие от небитието, Той сътворил човека по Свой образ и подобие. Но злият ангел, който имал власт над сонма други ангели, по своя воля отстъпил от Създателя си, възгордял се, бил лишен от достойнството си и Бог го прогонил от небето. А човека Той населил в рая и му дал заповед, като ползва всички райски блага, да не докосва само едно дърво и да не вкусва плодовете му. Такъв подвиг Бог му определил, за да не престъпя Божията заповед и да не последва внушението на дявола, като падне в мрежите му, за да посрами врага, завиждащ на високата му чест, и да стане безсмъртен, нетленен. В противен случай човек не можел повече да живее в рая и трябвало да бъде прогонен, и като живее известно време на земята, да умре. И ето, злобният дявол, въоръжил се от завист против човека, употребил на дело цялото си коварство и чрез змия прелъстил жената на първия човек и него самия довел до престъпване на заповедта, заради което Бог го прогонил от рая и го осъдил да се труди с пот на лицето и на тление. Така всезлобният дявол удържал победа и се хвалел, че заради греха му е покорил човека на

своята власт. И когато по-късно човешкият род се умножил, мъчителят дявол се стараел да пороби всяка душа. След като повечето хора паднали в беззаконие, Бог наказал света с потоп, но съхранил праведния мъж Ной, който доблестно се борел против злия дявол. Ной заедно с жена си и децата си се спасил в ковчега. Като възстановил земята след потопа в първоначалния вид, Бог поселил Ной като пръв обитател в нея. Изминали много години и хората пак се размножили и отново беззаконието се увеличило сред тях, всички те се обременявали с грехове и след смъртта били държани в оковите на ада, увличани към гибел от лукавия дявол. Тогава нашият Създател Бог се смилил и пожелал да не оставя без помощ делото на Своите ръце, като отначало дарувал премъдрост на иудеите, за да познаят всесилния Бог и да преодолеят противника си дявола. Но макар че малко се вразумили и започнали да се приближават към пътя на истинското богопочитание, те сякаш в някакво помрачение само разсъждавали на думи, а на дело отново изпадали в заблужденията на предците си, победени от вярата в измамни богове, и блуждаейки далеч от истинския път, се обърнали към още по-голямо нечестие. Великата сила на Божието милосърдие не позволила на хората да паднат окончателно и Бог им дал закон, пратил пророци и по много различни начини посочвал пътя на спасението на еврейския народ. Въпреки това хората ставали все по-лоши, повтаряли отново греховете на праотците си и заради тях подлежали на смърт. Накрая нашият Господ, Бог Слово благоволил да понесе еднакъв подвиг с нас и като станал подобен на нас във всичко, освен греха, ни показал победа над противника дявол. Той принизил Себе Си, приемайки образа на раб, родил се от Дева, но останал неизменен по Божество, и станал Агнец, за да лиши от сила хищния вълк - дявола. Нека сега се възползвам от едно сравнение, което подхожда на моя разказ. Да речем, че като управител на този град, ти знаеш, че мечка или някое друго

силно животно напада жителите му, и прашаш роба си да го убие. Изпълнявайки заповедта ти, той тръгва против звяра, но като недостатъчно изкусен и силен е поразен от него, пада мъртъв и е изяден. Нима ти ще заповядаш на друг също тъй неизкусен и слаб роб да встъпи в борба със звяра? Ако си силен, крепък и умееш да се бориш, не би ли излязъл сам против него като опитен и храбър боец, за да го убиеш? И нямаше ли да встъпиш в битката не като господар, а като обикновен роб, само че умеещ да се бори? Със своя пример ти би научил и останалите си роби да побеждават и убиват силните зверове. Също тъй и нашият Господ, Спасителят на всички, когато рабите Му паднали победени и унищожени в битката с дявола, Сам се принизил по неизреченото Си милосърдие, въплътил се чрез Пречистата и Пренепорочна Дева и приел образа на раб, уподобил се във всичко на нас, освен в греха, и като поел обществено служение, като че се прикрил от злобния дявол с доброволното Си и премъдро смирение и го победил, защото той нападнал Господа, като да бил обикновен човек. Със Своите спасителни страдания на кръста Той съкрушил цялата сила на врага, научавайки с подвига Си и нас да се борим с дявола по същия начин и да побеждаваме дяволската сила. Той Сам приел върху Себе Си нашите грехове, а на нас дарувал Своего безстрастие, възкресил пребиваващите в ада и ни дал възможност да бъдем чедата Божии, които имат в Него непобедима опора и се надяват на небесни венци за подвизите си. Ние биваме побеждавани в тяло, но побеждаваме духом, подлежим на тление и смърт и в същото време сме нетленни и безсмъртни: затова страним от вашето невъздържание и скотски живот и се стремим към равноангелския живот и вечното битие. Ние не гледаме надолу като животните, а вдигаме очи към небето и пребивавайки в плът, подражаваме с живота си на безплътните. Знаем, че нашият дух непрестанно се бори с плътта, със своята мъдрост и умереност отхвърляме от себе си

привързаността към това смъртно тяло и като потъпкваме неговото сладострастие и похотливи стремежи, постоянно се стараем да възлизаме с мисълта си на небето и с търпение и въздържание да умъртвяваме земните си членове. Ние се храним с размислите за нашия Пречист Господ, нашата вяра е непоколебима. Такива и още по-големи блага ни е дарувал Бог, Който Сам се облякъл в човешка плът. А вие, както знаеш, сте се поробили на плътта и затова наричате богове онези, които според вашите собствени предания са извършвали нечисти и срамни дела, строите им капища и им въздавате почести. Вие бягате от общение с небето и винаги се намирате в безпокойство - не само поради страх от някакво бедствие, но и защото усилено се стремите към временно благополучие и наяве мечтаете, като насън. Вие умирате не само с тяло, но и с душа, и се обричате на вечна гибел. А ние от нашия Господ Иисус Христос сме научени, че нашата плът, изтлела по общия закон на тлението и смъртта и станала прах, пак ще оживее, съединена с душата, и ще стане нетленна по естество. Всичко това ти казах накратко, та като научиш истината от мене, да се откажеш от лъжливите си богове.

Управникът Агриколай търпеливо изслушал до края премъдрите слова на свети Евстратий и после казал:

- Ние нямаме право да обсъждаме решенията и желанията на императорите, а трябва само да се подчиняваме на техните закони и да изпълняваме заповедите им. Затова остави ненужните приказки и принеси жертва на боговете. Ако откажеш, ще претърпиш такива мъки, за каквито не си и чувал.

Свети Евстратий отговорил:

- Защо тогава ни остави да се трудим напразно, а не заповяда веднага да ни мъчат?

Тогава мъчителят заповядал да донесат железен одър, да го нагорещят и да положат върху него първо свети Орест. На свети Евстратий той казал:

- Трябва отначало да видиш мъченията, които те очакват, а после и сам ще бъдеш подложен на тях.

А свети Орест, като се приближил до нажежения одър, почувствал страх и казал на свети Евстратий:

- Моли се за мен, защото ме обзема страх.

- Не падай духом, брате Оресте - му отговорил светият, - защото това изглежда страшно и мъчително само на пръв поглед. Ти няма да почувстваш никаква телесна болка, ако само легнеш на одъра смело и с надежда на Бога, защото Сам Господ ще бъде наш помощник и защитник. Спомни си за твърдия дух на свети Авксентий и останалите светии и бъди като тях: тукашните мъчения скоро ще свършат, а на небето ни очаква вечна награда!

Като чул това, свети Орест твърдо и смело тръгнал към мъчението, осенил се с кръстното знамение и веднага бил поставен на нагорещения одър. После високо възкликнал:

- Господи Иисусе Христе! В Твоите ръце предавам душата си!

И предал на Господа святата си душа, а свети Евстратий възгласил:

- Амин!

Веднага след това Агриколай заповядал да отведат светия в тъмницата. Тук той се помолил, повикал роба си и му заповядал:

- Сине мой, донеси хартия и нека съставим завещание, защото се надявам утре да застана пред моя Владика Христос.

Той написал завещание, в което пожелал тялото му да бъде пренесено в Араврак и никой да не дръзва да взема нищо от останките му, а те да бъдат положени в местността Аналикозора заедно със светите Авксентий, Орест, Мардарий и Евгений, защото те молели Евстратий след кончината телата им недокоснати да бъдат положени до неговото. Всички свои имения завещал за издръжка на църковните служители, а движимото имущество заповядал да разделят по равно на нищите и сиротите и на неговите сестри, наредил и всички роби да бъдат пуснати на свобода и да им се определи възнаграждение.

После светият постел цял ден, а нощта прекарал в молитва. През нощта при него дошъл блаженият Власий, епископ Севастийски, който успял да подкупи стражата с много злато. Поради гонението на християните той се криел, но като чул за великата премъдрост на Евстратий и за това, как той посрамил управителя и боговете му, епископът дошъл в тъмницата, паднал на земята и му се поклонил:

- Блажен си, сине мой Евстратий, че Всемогъщият Бог те укрепява така. Моля те, помени и мен в молитвите си.

- Не ми се покланяй, духовни отче - отговорил светият, - спомни си сана си и от нас, миряните, очаквай подобаващо поклонение.

Те седнали и Евстратий казал на епископа:

- Беше ми ясно открито, че утре, в третия час на деня, аз ще застана пред моя Владика Христос. Затова вземи моето завещание и го прочети.

После светият го помолил заедно с дошлите с него клирици да подпише завещанието и поискал да се закълне, че утре сам ще вземе и ще погребее телата - на него и на свети Орест - в

определеното в завещанието място и ще се постарее да изпълни всичко останало. За това му обещава награда от нашия Господ Иисус Христос в бъдещия живот. Освен това свети Евстратий молел епископа да го сподоби с причастие с Божествените Тайни, защото от началото на мъченията не се бил причастявал с тази светиня. Когато донесли всичко необходимо за служението и била извършена безкръвната Жертва, Евстратий пристъпил и приел Светите Тайни. И внезапно в тъмницата като мълния блеснала светлина и се чул глас:

- Евстратий! Ти доблестно се подвизава, затова ела на небесата да приемеш венеца си!

Този глас чули всички присъстващи и паднали по очи от страх. Епископът прекарал цялата нощ със свети Евстратий, наслаждавайки се на беседата с него. А когато изгряло слънцето, той си тръгнал, обещавайки да изпълни всичко, написано в завещанието.

На сутринта Агриколай седнал на съдийското място сред града и заповядал да доведат свети Евстратий. Когато той се явил, управникът го привикал и му казал тайно от другите:

- Призовавам като свидетел всевиждащата правда, че с цялото си сърце скърбя за тебе, задето не искаш да се подчиниш на императорската заповед. Поне само за пред хората се престори, че си от една вяра с нас, привидно се поклони на боговете, а в себе си вярвай и се моли на твоя Бог и Той ще ти прости извършеното не по своя воля, а по принуда. Не подобава ти, толкова учен и мъдър човек, да загинеш като някой злодей. Аз не бих искал това от тебе, ако сам не се излагах на опасност. Предал съм на смърт много твои едновърци и не се смилих над никой от тях, но теб съжалявам и щадя и цялата нощ прекарах без сън и в голяма скръб.

- Не се грижи за това - отговорил свети Евстратий - и не си навличай беда заради мене. Направи това, което ти заповядват твоите царе. Аз пък нито лицемерно, нито по някакъв друг начин ще се поклоня на твоите богове, а ще изповядвам и възхвалявам моя Бог пред всички. Бъди сигурен, че мъките, на които ме подлагаш, за мен са блаженство, и ако искаш, изпитай това на дело.

Управникът закрил лицето си с ръце и дълго плакал. Всички забелязали това и разбрали, че той скърби заради невинния Евстратий и горчиво заплакали. Целият град се изпълнил с ридания. Накрая светият казал на съдията:

- Нека Всевишният Бог унищожи злата хитрост на твоя баща - сатаната! Защото той е измислил този плач за мое изкушение, та да ми постави препятствие по пътя към наградата, която ме очаква. Прави каквото си намислил, защото аз съм раб на Владиката Христос, няма да се покоря на волята на императорите и се гнуся от идолите: за мене са мерзки и те самите, и онези, които им се покланят!

Агриколай видял неговата непоколебима преданост на християнската вяра и голямата му любов към Христа и едва могъл да произнесе окончателната присъда:

- Евстратий, който не се подчини на заповедта на императорите и не пожела да принесе жертва на боговете, заповядвам да бъде изгорен заради своето упорство.

И побързал да се оттегли в своите покои.

А светият се молел високо:

- Величая и Те превъзнасям, Господи, за това, че видя смирението ми и не ме остави във вражеските ръце, а спаси от беда душата ми! И сега, Владико, да ме покрие Твоята ръка и да ме споходи милостта Ти, защото душата ми се мята и се

мъчи при изхода от моето окаяно и скверно тяло. Нека не я срещне никога лукавият умисъл на врага и да не я задържи в тъмнината заради знайни и незнайни грехове, които съм извършил приживе! Бъди милостив към мене, Владико, нека душата ми не види мрачните лукави демони, а да я приемат Твоите светли и пресветли ангели! Прослави Твоето Свято Име и с Твоята сила ме възведи пред Божествения Ти съд. Когато бъда съден, нека не ме грабне ръката на княза на този свят, за да хвърли мен, грешника, в бездната на ада; Ти застани пред мен и ми бъди Спасител и Застъпник, защото тези телесни мъчения са радост за Твоите раби. Помилуй, Господи, душата ми, осквернена от страстите на живота, и я приеми очистена с покаяние и изповед. Защото Ти си благословен во веки веков. Амин.

Когато свършил молитвата си и пещта вече била нагорещена, той се осенил с кръстното знамение и бил вкаран в нея с думите:

- Господи Иисусе Христе! В Твоите ръце предавам духа си! Така се преставил светият мъченик. Огънят не повредил тялото му и не докоснал дори косъм от него. Кончината му била на 13-ия ден от месец декември. А блаженият Власий, епископ Севастийски, взел мощите на светите Евстратий и Орест и изпълнил всичко, завещано от мъченика, славейки Отца и Сина и Светия Дух, Единия в Троица Бог, на Когото слава и поклонение во веки. Амин.

Тропарь мучеников

глас 4

Мученик всечестных светлость,/ пяточисленных
страстотерпцев воспоем,/ славу земных презревших,/ солнца
светлаго Евстратия,/ премудраго витию со страдальцы,/ на
огнь и муки дерзнувших за всех Царя Христа/ и от Престола

Того славы почестьми венцев обдаренных. Тех молитвами,
Христе Боже,/ спаси души наша.

Кондак мучеников

глас 3

Витийствуя пред беззаконнующими Божественная,/ биения
претерпел еси мужественнейшим сердцем,/ облистал еси
богознаменьями, пречудне,/ угасил еси возвышенный прелести
пламень,/ сего ради тя чествуем, всеблаженне,// мучениче
Христов Евстратие.

Кондак мучеников

глас 2

Светильник явился еси светлейший/ во тьме неведения
сидящим, страстотерпче: верую бо, яко копием, обложився,/ врагов шатания не убоялся еси, Евстратие,// риторов сый
благоязычнейший.

Страдание на света мъченица Лукия († 304 г.)

*Света
мъченица Лукия дева. Фрагмент от стара
италианска стенопис от пещерен храм.
Моттоле, Бари, Италия*

Когато славата на света мъченица Агатия се разпространила по цяла Сицилия и жителите на Сиракуза се стичали в Катана на поклонение пред светия гроб на мъченицата, случило се една девица на име Лукия от благороден произход и уважавана от всички да отиде на празника заедно с майка си Евтихия, която четири години страдала от кръвотечение и не можела да се изцели с никакви лечебни средства. По време на църковната служба над гроба на мъченицата чели евангелието, в което се споменавала жената, изцелила се от кръвотечението си, като се докоснала до дрехата на Христа. Лукия казала на майка си:

- Майко, ако вярваш в това, което чуваш, вярвай и че света Агатия се е удостоила да застане пред Онзи, за Чийто име е пострадала. Затова докосни гроба с вяра и ще се изцелиш.

След края на службата хората се разотишли, а майката и дъщерята паднали пред гроба на светата мъченица и със сълзи започнали да я молят за помощ. Те се молили дълго и накрая Лукия задрямала. Насън тя видяла света Агатия сред ангели, украсена със скъпоценни камъни. Светата казала:

- Сестро Лукия, дево Господня! Защо молиш от мен това, което сама можеш да дадеш веднага? Твоята вяра помага на майка ти и тя вече е здрава. И както град Катана се слави с мене, така с теб ще се гордее Сиракуза, защото в девството ти си приготвила за Христа благоугодно жилище.

Лукия веднага се събудила и с трепет казала на майка си:

- Майко, ти си здрава! Умолявам те в името на светицата, която те изцели със своите молитви: повече никога не ми споменавай, че съм сгодена, и не пожелавай да видиш смъртен плод в грешното ми тяло. Онова, което си решила да ми дадеш, когато се омъжа за смъртен човек, ми го дай, за да ида при

Безсмъртния Жених Христос Господ, Пазителя на моето девство.

Майката отговорила:

- Грижливо пазех останалото от баща ти и за девет години умножих твоето наследство. Това, което придобих сама и все още мога да придобия, също е в твое разпореждане. Но първо ме погребй и тогава постъпвай с имуществото си така, както ти бъде угодно.

- Майко, чуй съвета ми - казала Лукия, - на Бог не е особено угоден онзи, който Му дава нещо, което не може да отнесе със себе си или да употреби за своя полза. Ако наистина искаш да извършиш богоугодно дело, дай на Бога това, което можеш да употребиш за себе си. Когато умираш, няма да се нуждаеш от нищо земно и ще си безсилна да го вземеш със себе си. Затова, докато си жива и здрава, дай на Христа своето имущество и отделеното за мене.

Лукия повтаряла на майка си това всеки ден, докато накрая те не започнали да раздават и употребяват имуществото си за нуждите на бедните. За продажбата на имението, прекрасните съдове и скъпоценните камъни научил годеникът на Лукия, и огорчен, започнал да разпитва дойката на годеницата си:

- Какво означава тази внезапна продажба на имението и скъпоценностите?

Разумната дойка отговорила:

- Твоята невеста научи, че се продава едно наследствено имение за повече от 1000 жълтици. Тя иска да го купи за тебе и затова продава някои неща, за да събере толкова пари.

Момъкът повярвал на думите ѝ, и като си мислел, че става въпрос за купуване на имот, вече не възразявал и дори сам

поощрявал годеницата си и нейната майка да продават имуществото си. Но щом узнал, че всичко е раздадено на бедни, вдовици и сираци, че е похарчено за странници и Божии служители, веднага отишъл и съобщил на градоначалника Пасхазий, че годеницата му е християнка и следователно се противи на царските заповеди.

Пасхазий извикал Лукия и започнал да я убеждава да принесе жертва на идолите.

Блажената му отговорила:

- Жива жертва и чисто и непорочно благочестие пред Бога и Отца е да се грижиш за сираците и вдовиците в техните скърби. През последните три години не вършех друго, освен да принасям жертва на Живия Бог. Сега вече нямам какво да принеса пред Него и Му принасям самата себе си. Нека Той стори с жертвата Си каквото Му е угодно.

- Тези думи - казал Пасхазий - можеш да говориш на подобните на теб християни, а пред мен, който следи да се спазват царските закони, споменаваш това напразно.

- Ти следваш царските закони - отговорила Лукия, - а аз се подчинявам на Божиите. Ти се боиш от царете, а аз - от Бога. Ти се стараеш да угодиш на царя, а аз желая да благоугодя на Единия Христос. Затова направи каквото сметнеш за добре, а аз ще правя това, за което зная, че ще ми е от полза.

- Ти пропиля наследството си заедно със съблазнителите си - казал Пасхазий - и затова говориш като блудница.

- Наследството си съм оставила на добро място - възразила Лукия - и никога не съм си позволявала да приемам съблазнители на душата и тялото.

Пасхазий попитал:

- Кого наричаш съблазнители на душата и тялото?

Тя отговорила:

- Вие сте съблазнителите на душата, за които апостолът казва: “лоши беседи развалят добрите нрави”, защото внушавате на хорските души прелюбодейството да оставят Небесния Жених, тоест своя Създател, и да последват дявола чрез служението на безсилните и бездушни идоли. А съблазнителите на тялото са онези, които предпочитат временните удоволствия пред вечното блаженство и преходните наслаждения поставят по-високо от безкрайните радости.

Пасхазий казал:

- Твоите разсъждения ще престанат, когато се стигне до изтезания и рани.

Лукия отвърнала:

- Божиите слова не ще замлъкнат никога.

- Нима ти си Бог? - възразил градоначалникът.

- Аз съм Божия рабиня - казала тя - и затова говоря Божии слова, както Той Сам е казал: “не сте вие, които ще говорите, а Духът на Отца ви, Който говори във вас”.

Пасхазий попитал:

- Нима в тебе има Свети Дух и да не би Той да говори чрез тебе?

- Апостолът казва - отвърнала Лукия, - че онези, които живеят непорочен живот, са Божии храмове и Духът Божий живее в тях.

Началникът възкликнал:

- Ще заповядам да те отведат в дома на безчестието, та Духът Божий да отстъпи от теб, когато бъдеш осквернена.

- Без волята на Духа никога не може да бъде осквернено тялото - отвърнала Лукия. - Дори да сложиш в ръката ми тамян и насила да го хвърлиш с нея в идолския жертвеник, Бог само ще се надсмее на това, защото Той ни осъжда за помислите и доброволните ни деяния, а не за действията, които други ни карат да вършим насила. И насилственото лишаване от девството Той само допуска, както допуска изкушенията, разбойничеството, езичеството. Затова дори да заповядаш да се гаврят с мен, само ще увеличиш наградата за моята чистота.

- Ще заповядам да те безчестят до смърт - извикал Пасхазий,
- ако не изпълниш царското повеление.

Лукия отговорила:

- Вече ти казах, че никога няма да склониш моята воля към греха. А всичко онова, което можеш да направиш с тялото, Христовата рабиня презира.

Тогава Пасхазий, този развратен и несправеден съдия, призовал при себе си собствениците на безчестни домове и им дал светицата с думите:

- Съберете хора и нека я поругават дотогава, докато умре.

Когато повели светицата на поругание, Бог ѝ дал такава тежест, че мъчителите не могли да я помръднат от мястото. По разпореждане на мъчителя се събрали много хора и се опитвали да я поместят, но изнемогнали и се покрили с пот, а Господнята дева стояла непоколебима. Донесли въжета, вързали ръцете и нозете и отново с всички сили се опитали да я повлекат, но тя останала неподвижна като скала. Пасхазий се смутил и не знаел какво да направи. Той свикал гадатели,

вълшебници и всички идолски жреци и им заповядал да извършат магии, за да помръднат Лукия, но те не постигнали нищо. Тя стояла като прикована към земята и не било възможно да я отместят дори на крачка. Довели множество волски впрягове, за да я преместят и повлекат след себе си, но тя пак останала неподвижна.

Накрая Пасхазий я запитал:

- Какво вълшебство вършиш?

- Това не е вълшебство - отвърнала тя, - а силата на Божиата благодат.

- Защо хиляда души не могат да помръднат от място теб, слабата девойка?

- Дори да доведеш десет хиляди души, и те ще почувстват, че Дух Светий ми говори: "до тебе ще паднат хиляда, и десет хиляди теб отрядно".

Жалкият съдия се смутил и много се измъчвал в нечестивата си душа.

- Защо се измъчваш? - попитала го светата дева. - От какво се смущаваш? Ти вече изпита, че аз наистина съм храм на Живия Бог, и вярвай в това. Ако още не си се убедил, продължавай делото си.

Пасхазий изпаднал в още по-голямо негодувание, като видял, че светицата се смее на усилията му. Той заповядал да накладат около нея голям огън и да я поливат със сяра, смола и кипящо масло. Но тя се оградила с името на нашия Господ Иисус Христос, останала неподвижна и невредима и казала на мъчителя:

- Молах нашия Господ Иисус Христос огънят да няма власт над мене, а ти да станеш за посмешище на онези, които се

надяват на Христа. Молах Го да продължи мъченията ми, за да се избавят вярващите от страха пред мъките, а невярващите да се лишат от възможността да похулват християнството.

Тогава неколцина от приближените на Пасхазий, които желязели да го освободят от тежкото и неудобно положение, заповядали на слугите да посекат с меч гърлото ѝ, а после заедно с градоначалника си отишли вкъщи. Но колкото и силно да била ранена, светицата не губела сили и говорела на народа:

- Благовестявам ви - казала тя, - че на Божията Църква се дарява мир, защото Диоклетиан се отказа от царството, а Максимиан е мъртъв. И както Катана има за своя застъпница моята сестра в Бога света Агатия, така и аз съм дадена от Него за защита на този град, ако изпълнявате волята Му и вярвате в това.

Докато Лукия с пронизано гърло говорела тези слова, неочаквано видяла да водят Пасхазий, окован в железни вериги. Това станало така, защото сицилийците тайно донесли в Рим, че управителят им немилосърдно разорява страната и отнема с насилие имуществото на гражданите. От столицата дошла заповед той да бъде окован и доведен на съд: там бил разпитан, осъден на смърт и посечен с меч. Когато го водели покрай светицата, тя все още била жива и макар ранена смъртно, стояла, без да се помръдне. Животът не я оставял, докато не дошли свещеници и тя не се причастила с Пречиститие и Животворящи Христови Тайни. Чак когато след причастието всички възгласили: "Амин", светата мъченица предала в ръцете на Господа чистата си душа. Погребали я с почести в църквата с нейно име за слава на Единия Бог в Троица, Отец и Син и Свети Дух, прославян во веки. Амин.

ЧЕТИ-МИНУТЕ

{{_LINK1_}}